

§ 38 Behörighet som arbetsledare

IRENE GUSTAFSSON:

Presidiet, ledamöter, biskopar och åhörare! Jag talar för utskottet som bifaller motion 2013:37.

De strukturförändringar som träder i kraft 2014 kommer att påverka den lokala tjänsteorganisationen, eftersom antalet kyrkoherdar minskar kraftigt. Som också konstateras i motionen blir en följd av förändringarna, att antalet befattningar med arbetsledande uppgifter ökar. Många komministrar får arbetsuppgifter av samma omfattning som en stor del av kyrkoherdarna i Svenska kyrkan som helhet. Enligt kyrkoordningen anges det som en förutsättning, att man avgett en förklaring om att vara beredd att i alla uppgifter tjänstgöra med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett kön för att få en kyrkoherdetjänst.

I linje med vad som sägs i motionen menar vi, att samma krav på att kunna samverka fullt ut och bejaka såväl kvinnors som mäns olika uppdrag inom kyrkans vigningstjänst även måste ställas på komministrar och diakoner som har arbetsledande befattningar. Förslaget i motionen innebär att kyrkostyrelsen ska återkomma till kyrkomötet med förslag till ändring i kyrkoordningen. Det finns frågor som behöver klargöras i det sammanhanget och som hör samman med förändringar i Svenska kyrkans lednings- och ämbetsstruktur.

Vi i utskottet menar mot bakgrund av det som är anført, att kyrkomötet bör bifalla motion 2013:37.

DAG SANDAHL:

Fru ordförande! Ett spöke går omkring i Göteborgs stift. Det är kvinnoprästmotståndets spöke. Bo Hanson går på spökjakt och får med sig utskottet. Det var väl Marx och Engels eller med Hegel. Historien utspelar sig två gånger, först som tragedi och sedan som komedi. Det du jagar är ju ett spöke. Vad är problemet? Ingenstans har man beskrivit vad som är det faktiska problemet. Det kanske ändå kyrkomötet skulle begära.

Ragnar Persenius är väl på många sätt ingenjör till den här texten, som hamnar i kyrkoordningen. Han har ett förflutet med en propedeutisk kurs i juridik, ett olyckligt förhållande i hans liv. Så blev det som det blev. Så mycket visste i alla fall Ragnar Persenius, att vi har en grundlag som har grundlagsfästa fri- och rättigheter, bland dem tankefriheten. Nu gällde att komma mellan Scylla och Karybdis och detta blev den så kallade idiotförklaringen. Vad säger den? Så lite, att vem som helst kan instämma i den. Det har sagts flera gånger om. Detta är inget problem. Vad är till exempel att man ska jobba i alla uppgifter med andra inom kyrkans vigningstjänst oavsett kön, när de som i ämbetsfrågan har tagit ställning och säger, att det inte alls handlar om kön utan om lydnad för Herrens vilja? Man får ändå beskriva konflikten som vad den faktiskt är. Kan man inte det, får man ta modellen som är mer av samma, historien som tragedi och nu som komedi.

Nu har vi en gigantisk nyorganisation framför oss. Om kyrkostyrelsen ska komma med ett förslag betyder det kanske, att man måste rensa ut de arbetsledande som har tillsatts vid nyår i år. Vad skapar det för miljö på arbetet om ett år? Det kanske inte blir roligt. Då får man medarbetare som faktiskt av goda skäl blir motarbetare. Jag var arbetsledare, men så började de jaga mig på en fråga som jag inte står för. Vad ska jag ta ansvar för här? Här finns betydande risker som utskottet inte har lyst igenom.

Nu är det modesta förslaget att saken ska till kyrkostyrelsen. Jag kan väl då säga, att det blir en debatt under kyrkomötet igen om ett eller några år. Men, som sagt, från tragedi till komedi. Jag tror inte jag har något yrkande i det läget.

BERTIL OLSSON:

Fru ordförande, biskopar, ledamöter, åhörare! Om motion 2013:37 ska verkställas så som den är formulerad, som utskottet föreslår, kräver det att vi kategoriserar vilka komministrar som är arbetsledare. Då ska vi ha två olika varianter av komministertjänster och det måste regleras. Därför yrkar jag att motionen ska avslås i likhet med min reservation i utskottet. Tack.

ANNA-SARA WALLDÉN:

Ordförande, vänner i kyrkomötet! En präst, en musiker, en pedagog och en vaktmästare, så ser min vardag ut i mitt fina lilla distrikt i Lycksele församling. Där är jag arbetsledande komminister, precis en sådan som det här betänkandet handlar om.

Vad gör en god arbetsledare i Svenska kyrkan, en god arbetsledare som komminister? Det är en fråga som i alla fall jag ställer mig, när jag läser motion 2013:37 och det betänkande som vi nu behandlar. Är det förmågan att se varje medarbetare och få andra att växa i sina uppgifter? Är det att kunna få ett arbetslag att kunna arbeta tillsammans mot samma mål? Är det att leda arbetet, så att människors förtroende för Svenska kyrkan växer? Ja, bland annat. Är det att fullt ut kunna samarbeta med alla inom vinningstjänsten oavsett kön, även om det i uppgiften som arbetsledare inte ens finns några andra i vinningstjänsten att samarbeta med? Nej, det kan jag inte tro. Varför skulle inte en person, som inte delar min övertygelse om att kvinnor bör vara präster, kunna överta min tjänst den dagen som jag slutar? En präst, en musiker, en pedagog och en vaktmästare.

Svenska kyrkan behöver ta till vara kompetensen hos alla sina medarbetare och hitta rätt person på rätt plats. Vi borde ge församlingarna förtroendet att också göra det utan onödiga pekpinnar och inskränkningar. Inskränkningar är det nämligen frågan om i det här betänkandet, det är helt klart. Detta blir inte bara en anpassning till strukturförändringarna. Det går längre än så. Varför? Till vilken nytta? Är detta verkligen ett problem? Ge församlingarna förtroendet att med vishet rekrytera goda ledare.

Jag yrkar avslag på betänkandet. Tack.

KARIN LÅNGSTRÖM VINGE:

Ordförande, kyrkomötet! Bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2013:37. Min första tanke när jag läste motionen var om det här är en klok väg att gå. Bidrar det till lugn och ro i församlingarna eller leder det till ytterligare låsta positioner? Är inte detta med motstånd mot kvinnliga präster en generationsfråga?

Så tänkte jag på de vittnesbörd om bekymmer som når mig och andra. Prästvigda kvinnor far illa. Prästvigda män som står för Svenska kyrkans ordning misstänkliggörs. Jag läser på internet om unga prästers pessimistiska suckar om vår kyrka, vår ordning, våra biskopar. Bevis krävs. Tider, platser, namn på inblandade efterfrågas ibland. Det gäller olika typer av missförhållanden. Jag har levererat sådan typ av information vid ett par tillfällen. Det har inte alltid blivit helt bra, varken för enskilda eller för kyrkan som helhet och enhet. Det frestar på. Jag talar hellre med min biskop än med Kyrkans tidning med mera.

Det behövs en tillskärpning i den riktning som motionären föreslår. Det kommer att innebära, att dugliga präster och diakoner kommer att sättas i andra uppgifter än arbetsledarens. Det bästa vore ju, om ni som inte godkänner giltigheten i prästvigda kvinnors vigning kunde tänka ett varv till. Vad är viktigast? Vara med och leda kyrkan framåt eller att vara emot kvinnliga präster? Vad gäller definitionsfrågor är jag helt övertygad om, att kyrkostyrelsens utredare kommer fram till goda lösningar.

Bifall till utskottets förslag. Tack så mycket.

BERTH LÖNDAHL:

Jag tror att det föreligger ett formellt missförstånd. Det ena är att en kyrkoherde som tillsätts, tillsätts på en tillsvidareanställning. En arbetsledande komminister tillsätts inte som arbetsledare på en tillsvidareanställning. Själva komministraturen är en tillsvidareanställning. Däremot är inte arbetsledarskapet för denne komminister sådant. Det betyder, att en arbetsledande komminister har uppgiften endast på delegation, en delegation som kan återkallas när som helst. Det är inte heller så, att det för komministraturen i sig krävs en behörighetsförklaring från stiftet. Då behöver det inte heller finnas en behörighetsförklaring från stiftet när det gäller arbetsledarskapet för en eventuell komminister. Detta handlar alltså om ett tidsbegränsat förordnande. Därför menar jag att det här utav rent formella skäl är direkt felaktigt, helt enkelt.

Sedan kan det roa mig, att jag som har varit kyrkoherde i 31 år och arbetsledare i 31 år nyligen hade en medarbetare som sökte tjänst i en annan församling. Hon ville ha en helt annan typ av tjänstgöring. Samtalet vid intervjun handlade nästan ingenting om hennes kompetens, bara om hennes åsikter, det vill säga kontroversfrågorna. Jag tror att man i den andra församlingen upptäckte, att det var högre i tak i den församling där jag är kyrkoherde, därför att där fanns plats för mig och för henne. Till den församlingen där hon sökte finns det inte plats för mig.

Jag yrkar tillstyrkande av den särskilda meningen och avslag på motion 2013:37.

TORBJÖRN LINDAHL:

Jag yrkar avslag på utskottets förslag. När vi behandlade frågan i utskottet, gick debatten förhållandevis fort. Det var en ledamot som sa, att det är tragiskt att en sådan motion ska behövas. En annan ledamot sa, att det är tragiskt men att vi vet att den behövs. Sedan var debatten i stort sett slut.

Jag har i min särskilda mening efterlyst, att man skulle – inte med namn kanske men på något sätt – mer klagörande säga vad det egentligen är för någonting som är själva problemet och på vilket sätt man tänker sig, att det problemet kan lösas med det här förslaget. Vi vet, att det finns en oenighet i vår kyrka och i synen på prästämbetet, men som man kan se av bakgrundsteckningen i utskottsbehandlingen har det i flera sammanhang i kyrkomötet uttalats, att olika uppfattningar om kyrkans ämbete kan rymmas inom den ram som beaktelsen anger. Är det så att vi står för det, måste vi hitta något sätt att hantera detta faktum. Jag tycker det är ett dåligt sätt med mer lagar, mer regler, mer förordningar. I Frimodig kyrkas program har vi i stället skrivit, att vi vill att kyrkan ska ägna sig åt att söka konstruktiva lösningar som värnar alla inblandade. Jag tror att det är en helt annan väg. Den skulle jag vilja rekommendera.

Därför yrkar jag avslag till utskottets förslag.

FREDRIK SIDENVALL:

Fru ordförande! Frågan kan synas vara enkel. Det handlar om att driva vidare en fråga, där det finns en förkrossande majoritet i kyrkan och i samhället i stort och med risken för att en minoritet skulle få obehörigt utrymme. Frågan är mycket mer komplicerad än vad utskottet har lyckats fånga upp. Det berör inte bara kyrkoordningen. Det berör i första hand arbetsrätten. Det berör också den internationella rätten. Frågan gäller arbetsledning och det är något som strikt avgörs arbetsrätten. Där är det tydligt och klart vilka regler som gäller. Där finns det lagstiftat mot varje form av diskriminering på olika diskrimineringsgrunder, som vi känner till.

Vad det gäller den internationella rätten har professor Håkan Strömberg i en viktig uppsats i Förvaltningsrättslig tidskrift pekat på religionsfrihetens begränsningar. Dessa begränsningar handlar inte i första hand om den enskilda människans rätt till religion och till sin trosuppfattning och till att utöva den. Det handlar om organiserade religiösa samfunds rätt att utöva repression mot sina anställda. Den frågan har prövats i Europadomstolen i ett fall som gällde en kyrka i Moldavien, som ingrep mot några anställda, några medarbetare, som hade från kyrkans officiella linje avvikande uppfattningar. Kyrkan som arbetsgivare blev kritiserad utifrån sitt sätt att hantera frågan.

Jag vill alltså påpeka, att det i första hand är en arbetsrättslig fråga när det handlar om behörighet att utöva arbetsledarskap. Då är det arbetsrätten som ska gälla och vi måste också här väga in den internationella rätten samt vår kyrkas begränsade religionsfrihet att gentemot våra anställda utöva någon form av diskriminering inom arbetsrätten. Kommer frågan så till det som berör kyrkans lärogrund, den teologiska grunden, måste vi naturligtvis med stor lyhördhet och förmåga att vara inkännande förstå hur komplicerat det är att vara präst, att inför Gud och människor ha avlagt löften att avgöra frågor utifrån texter som är 2000 år gamla och som vi tror och menar tillsammans är Guds evigt giltiga ord.

Jag yrkar avslag på betänkandet utifrån instämmande i den särskilda mening som formulerats. Tack.

STAFFAN HOLMGREN:

Ordförande! Jag har begärt ordet, eftersom jag satt med i utskottet och nog var den som Torbjörn Lindahl nämnde, som suckade lite över att en sådan typ av motion ska behövas. Det frågan gäller är ju inte prästämbetet. Det handlar om dem som är beredda att ta på sig ett arbetsledarskap i pastoratet. Man kan ibland nästan tro här att det handlar om prästämbetet, när man drar upp alla problem som detta skulle föra med sig. Jag tycker i och för sig det är tråkigt att den här typen av regleringar ska behövas, men uppenbarligen är det så att det behövs en markering i det här fallet.

Det Berth Löndahl sa här förvånar mig. Han tror att sådana arbetsledande komministrar och församlingsledare bara förordnas tillfälligt. I Göteborg har det funnits arbetsledande komministrar i ett antal år nu och de är tillsatta efter utannonserade som den typen av tjänst. De kallas i och för sig distriktschefer i den församlingen, men det är inte ett tillfälligt förordnande. Kyrkoherden kan inte utan vidare ta ifrån någon ett arbetsledarskap. Däremot kan kyrkoherden vid mandatperiodens utgång ta ifrån en person delegering att sitta i ett kyrkoråd. Jag tycker man komplicerar detta mer än nödvändigt. Det handlar om vanliga organisationsfrågor. Den som vill bli arbetsledare och ha ledarskap över andra måste följa den ordning som gäller och det som arbetsgivaren sätter upp. Sedan

finns det särskilda förhållanden i kyrkan, som tyvärr gör att denna fråga kommer upp på det här sättet.

Jag beklagar det, men jag kan alltså inte annat än yrka bifall till utskottet och motionen eftersom läget är som det är. Tack.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 77.